

Konszenzus a magyar oktatáspolitikában

A Fidesz 2010-ben szakított a rendszerváltás után többé-kevésbé meglévő oktatáspolitikai konszenzussal. Magyar Bálint szerint a tiltakozó pedagógusok követelései ezt a konszenzust állíthatják helyre.

Magyar Bálint szociológus, korábbi oktatási miniszter arra figyelmeztet: „ne felejtjük el, hogy a Fidesz 2010 óta nem szakpolitikai kérdésnek tartja az oktatást”. Szerinte az Orbán-kormány négy célnak rendelte alá az oktatáspolitikát. Az egyik cél a tanárok autonómiájának felszámolása volt, ezért hozta létre az állami intézményfenntartót és a mindenki számára kötelező Nemzeti Pedagógus Kart. Második célként az oktatás világát akarták ideológiailag átíratni, ezt szolgálják az új tankönyvek, az egyházi iskolák térnyerése, de akár az új Nemzeti alaptanterv (NAT) is. A harmadik cél a társadalmi mobilitási csatornák kontroll alá helyezése a gimnáziumi férőhelyek szűkítésével, a felsőoktatásba jutás nehezítésével. Negyedik cél pedig a forráskivonás: 2010 óta az Orbán-kormány drasztikusan csökkentette a köz- és felsőoktatásba áramló pénzeket.

– A jelenlegi demonstrációknak vannak új elemei. Egyfelől az oktatás rendszerszintű problémáival foglalkoznak, azaz nem egyszerűsödik le a tiltakozást klasszikus szakszervezeti kérdésekre, másfelől az látszik, hogy tanárok és diákok egymással kooperáló hálózata kezd kialakulni – fejt ki, kiemelve, hogy a követelések nem csak a tanárokról, hanem a gyerekekről és az iskolarendszerről is szólnak. Magyar Bálint ugyanakkor a 2010 előtti oktatáspolitikai elvek rehabilitációját is látja a tüntetésekből, szerinte a Pedagógusok Szakszervezete által meghirdetett 25 pont és a Miskolci Herman Ottó Gimnázium tantestülete által megfogalmazott nyílt levél jórészt a korábbi oktatási környezet visszaállítására irányul.

– A követelések összességében azt jelzik, hogy a 2010 előtti 20 évben mégis csak volt valamiféle konszenzus az oktatásban, hiszen a korábbi szabályok melletti kiállás erre utal. 2010 jelenti a cezúrát – állítja Magyar, aki sorra veszi a tüntetők követeléseit, amelyek közül az egyik legfontosabb a KLIK elutasítása. Ez visszatérést jelent a rendszerváltás után még minden parlamenti párt által vallott eszméhez: az iskolákat a helyi közösségeknek kell működtetniük, nem egyetlen, bürokratikus állami hivatalnak. Az utcára vonuló pedagógusok a pedagógus munka szabadsága mellett tesznek hitet, ez is egy olyan érték, ami már a rendszerváltás előtt is része volt az oktatási konszenzusnak. A tanszabadság kérdésében is 2010 jelenti a fordulatot, azóta a tantestületeknek gyakorlatilag megszűnt a mozgástere az iskolai tantervek összeállításában. Az iskolaigazgatók még krétát sem rendelhetnek önállóan, az állami hivatal engedélye nélkül. Hasonló a helyzet a tankönyvekkel is. A pedagógusok nem akarják az egyen állami tankönyveket, azt mondják, ők szeretnék kiválasztani, miből tanítanak. Erre 2010 előtt még joguk volt. Magyar Bálint folytatja: a tüntetők a tankötelezettség 18 éves korhatárra való emelését kérik. Ami szintén egy korábbi állapot visszaállítása lenne, hiszen 1996-ban emelték 16-ról 18 éves korra a tankötelezettséget. Radikálisan csökkenteni kell a tananyagot, jelentősen csökkenteni kell a tanulói óraszámokat – olvasható a listán. Magyar Bálint emlékeztet, hogy a konszenzussal kialakított 2003-as NAT lényegében kompetenciákat tartalmazott, nem kötelező, lexikális tudástartalmakat. A tanulói terheléssel kapcsolatban felidézi, mekkora felháborodás kísérte 2002-ben még azt a kezdeményezést, amely a tanulók heti óraszámát csökkentette.

Valamennyi tiltakozó kitér arra, hogy az Orbán-kormány valódi egyeztetés után döntsön fontos oktatáspolitikai kérdésekről, ezért sokan visszaállítanák az Országos Köznevelési Tanácsot, amelyet

Hoffmann Rózsa államtitkársága tett jelentéktelenné a Fidesz. Korábban a grémium 22 tagjából mindössze hármat jelölhetett a miniszter, a többi a szakma delegálta. A tanácsnak pedig vétójogot adtak az oktatáspolitikai törvényelőkészítéseknél. A demonstráló pedagógusok kitérnek arra is, hogy a kormány ne szüntesse meg az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézetet, illetve ne olvassa be a minisztériumba az Oktatási Hivatalt (OH). – Az OH megszüntetése tragikus lenne. Minden valamirevaló országban, a modern közigazgatás elveiből következően, a minisztérium feladata a stratégia- és jogszabályalkotás, a nagy projektek koordinálása, és nem utolsósorban, a kormányon belüli küzdelem az oktatás jobb feltételeinek biztosítása érdekében. A napi működést azonban hivatalok intézik. Azokat nem lehet berántani egy minisztériumba – reagál minderre Magyar Bálint, aki a legfontosabb fejleménynek azt tartja, hogy míg korábban a szakszervezetek tiltakozása az orbáni oktatáspolitikai ellen a bérekre és kötelező óraszámokra szorítkozott, most az látszik, hogy ezen az érdekvédők túljutottak. – Most kezdik érteni a pedagógusok, hogy küzdeniük kell a gyerekekért, a szabadságukért és a méltóságukért is, mert különben minden tiltakozás vesztesre van ítélve.